

Spremembe uvoznih cen in učinki sprememb pogojev menjave

Cene nafte in surovin močno vplivajo na gibanje cen v menjavi s tujino, glede na znatno večjo zastopanost teh proizvodov v uvozu (kot izvozu), je ta vpliv v Sloveniji izrazit pri uvoznih cenah. Uvozne cene za slovensko gospodarstvo so v letu 2013 in 2014 pod vplivom gibanja cen na mednarodnih trgih surovin (in tudi nekaterih drugih uvoznih cen) upadle bolj kot izvozne. To pomeni, da so se izboljšali pogoji menjave (pogoji menjave sicer predstavljajo razmerje med izvoznimi in uvoznimi cenami; ko rast izvoznih cen presega rast uvoznih oziroma je njihov padec manjši, govorimo o izboljšanju pogojev menjave; v nasprotnem primeru govorimo o poslabšanju pogojev menjave).

Razmerja med izvoznimi in uvoznimi cenami (pogoji menjave) vplivajo na nominalno višino BDP in realne dohodke. Realni dohodki rezidentov namreč niso odvisni samo od obsega domače proizvodnje (realnega gibanja agregata bruto domačega proizvoda kot merila za gospodarsko rast), temveč tudi od relativnih gibanj izvoznih in uvoznih cen. Če rezidentni proizvajalci dosegajo v izvozu višjo dinamiko rasti cen kot v uvozu, se jim zunanji pogoji gospodarjenja izboljšujejo, kar se kaže v večjih realnih dohodkih oziroma porastu kupne moči njihovih dohodkov in dohodkov nacionalnega gospodarstva kot celote v odnosih z ostalim svetom. Obratno velja v primeru poslabšanja pogojev menjave (hitrejše rasti uvoznih od izvoznih cen). V celotnem obdobju 2008-2014 (za leto 2014 napoved) je do izboljšanja pogojev menjave prišlo v letih 2009, 2013 in 2014, v preostalih letih so se pogoji menjave poslabšali.

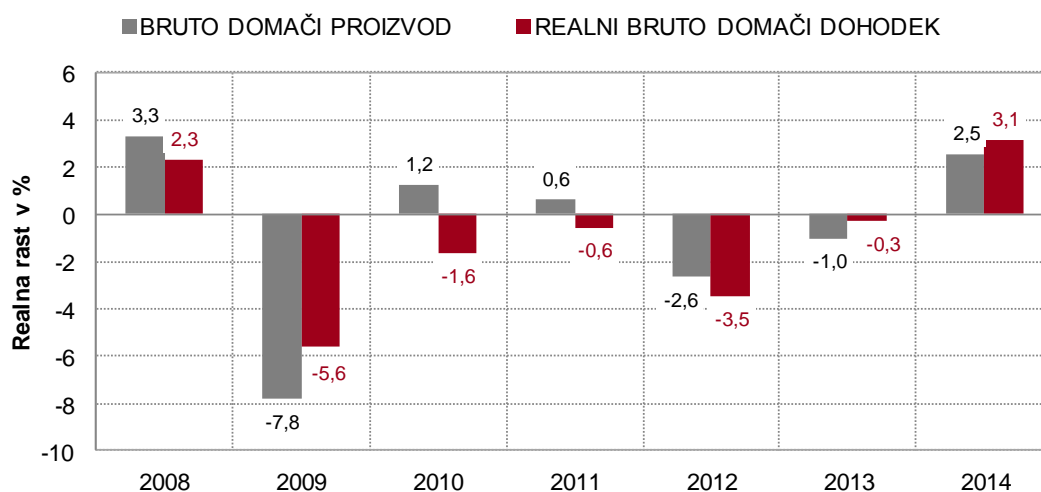
Tabela 1: **Pogoji menjave**

	Indeks cen, predhodno leto =100						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
						napoved	
POGOJI MENJAVE	98,7	103,5	96,0	98,6	99,0	101,0	100,7
- Blago	98,2	104,1	95,2	98,4	98,8	101,0	100,8
- Storitve	100,5	99,1	100,3	100,4	99,8	100,3	99,8
Cene - IZVOZ BLAGA IN STORITEV	101,4	98,9	102,2	104,1	101,3	99,7	99,5
- Izvoz blaga	100,7	98,0	102,2	104,5	101,0	99,2	99,1
- Izvoz storitev	103,9	102,6	102,2	102,7	102,5	101,8	101,1
Cene - UVOZ BLAGA IN STORITEV	102,7	95,6	106,5	105,6	102,3	98,8	98,7
- Uvoz blaga	102,5	94,1	107,4	106,2	102,2	98,3	98,3
- Uvoz storitev	103,4	103,5	101,9	102,3	102,7	101,5	101,3

Vir: SURS, Umar (preračuni in napoved za leto 2014)

Realni bruto domači dohodek se je lani zaradi padca uvoznih cen povečal bolj kot realni bruto domači proizvod. Rast realnega bruto domačega dohodka (s katerim poleg sprememb v obsegu bruto domačega proizvoda merimo tudi spremembe v kupni moči dohodkov kot posledico sprememb pogojev gospodarjenja) je za leto 2014, pri gospodarski rasti 2,5 % (napoved Umar, december 2014), ocenjena na 3,1%. Razlike v rasti BDP in realnega bruto domačega dohodka kažejo, da spremembe v zunanjih pogojih gospodarjenja in kupni moči nacionalnega gospodarstva lahko zelo pomembno vplivajo na dohodke faktorjev in obnašanje ekonomskih subjektov, kar je glede na velikost, vključenost v mednarodno trgovino ter strukturo uvoza in izvoza v slovenskem gospodarstvu še posebno izrazito.

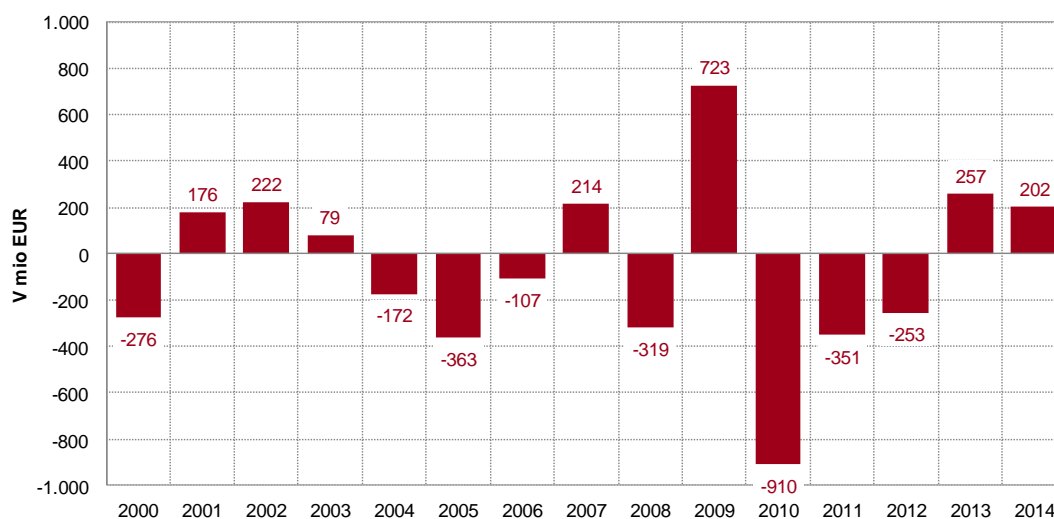
Slika 1: Realna rast bruto domačega proizvoda in realnega bruto domačega dohodka. V %



Vir: SURS, Umar (preračuni in napoved za leto 2014)

Upoštevajoč napoved Umar iz decembra 2014 je učinek pogojev menjave v letu 2014 znašal dobrih 200 mio EUR, upoštevajoč predpostavke napovedi za leto 2015, pa je ta učinek za letos ocenjen na 290 mio EUR.

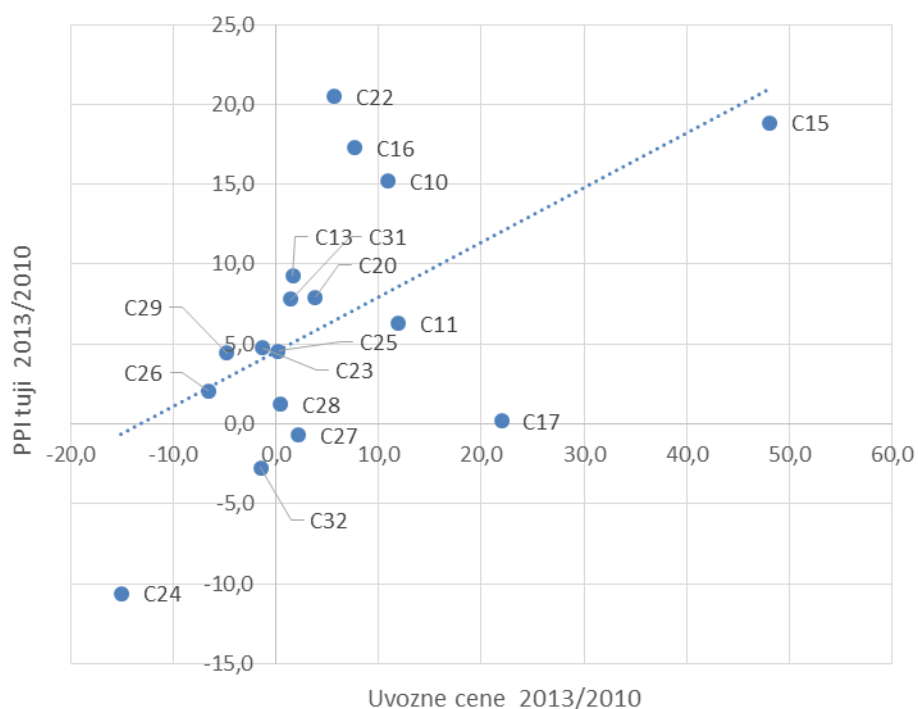
Slika 2: Učinek pogojev menjave (razmerja med izvoznimi in uvoznimi cenami)



Vir: SURS, Umar (preračuni in napoved za leto 2014)

Padec uvoznih cen skupaj z zmanjšanjem stroškov dela na enoto proizvoda od leta 2013 pozitivno vpliva tudi na izvozno konkurenčnost. Znižanje uvoznih cen v letu 2013 in prvi polovici 2014 je v panogah, kjer so v zadnjih nekaj letih uspeli tudi občutno prilagoditi stroške dela na enoto proizvoda, namreč omogočilo tudi znižanje izvoznih cen (slika 3 kaže povezanost teh cen v daljšem obdobju). To velja predvsem za kovinsko, kemično in tekstilno industrijo ter proizvodnjo IKT in električne opreme. Hkrati podatki o nedavni rasti tržnega deleža proizvodov teh dejavnosti nakazujejo, da so takšna cenovna gibanja ugodno vplivala tudi na njihovo izvozno konkurenčnost.

Slika 3: Uvozne in izvozne cene (cene industrijskih proizvodov, prodanih na tujih trgih)



Vir: SURS, Umar (preračuni in napoved za leto 2014)

Opomba: PPI tuji: cene industrijskih proizvodov pri proizvajalcih, na tujih trgih; C10 Proizvodnja živil, C11 Proizvodnja pijač, C13 Proizvodnja tekstilij, C14 Proizvodnja oblačil, C15 Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov, C16 Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva, C17 Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja, C18 Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa, C19 Proizvodnja koksa in naftnih derivatov, C20 Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov, C21 Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov, C22 Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas, C23 Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov, C24 Proizvodnja kovin, C25 Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav, C26 Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov, C27 Proizvodnja električnih naprav, C28 Proizvodnja drugih strojev in naprav, C29 Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic, C30 Proizvodnja drugih vozil in plovil, C31 Proizvodnja pohištva, C32 Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti, C33 Popravila in montaža strojev in naprav

V prvih devetih mesecih 2014 je bilo izboljšanje pogojev menjave blaga v Sloveniji na ravni povprečja EU.

Tabela 2: **Pogoji menjave (blago) v evropskih državah**

	q1-q3 2014
Ciper	2,6
Češka	2,3
Italija	2,2
Portugalska	2,0
Srbija	1,9
Nemčija	1,8
Avstrija	1,5
Islandija	1,3
Evrsko območje	1,2
Francija	1,2
EU	0,8
Slovenija	0,8
Belgija	0,8
Nizozemska	0,8
Madžarska	0,7
Malta	0,5
Švedska	0,4
Grčija	0,2
Estonija	0,2
Slovaška	0,1
Danska	0,0
Litva	0,0
Združeno kraljestvo	-0,1
Švica	-0,1
Španija	-0,2
Finska	-0,4
Latvija	-1,0
Hrvaška	-1,1
Romunija	-1,6
Irska	-2,3
Norveška	-4,5

Vir: Eurostat